

Utstillingen «Galskapens fengsel» sitt hovedtema er de farlige sinnssyke som samfunnsproblem gjennom tidene. Det har skjedd både gode og dårlige ting innen norsk kriminalomsorg, mener professor Øyvind Thomassen, som har ledet arbeidet med utstillingen.

Foto: NILS H. TOLDNES

Bli med inn i galskapens fengsel

Med sin nye utstilling ønsker Norsk rettsmuseums å gi publikum et bredt og nyansert innblikk i norsk rettspsykiatrisk historie.

– I dag har vi en generell oppfatning av at denne typen psykiatri alltid har vært så forferdelig, men ser du det i et større perspektiv vil du oppdage at det har vært mye humanitet, omsorg og medmenneskelighet i disse institusjonene, sier professor Øyvind Thomassen ved institutt for historiske studier ved NTNU.

Utstillingen «Galskapens fengsel» er Norsk rettsmuseum sitt bidrag til diskusjonene om retts- og sikkerhetspsykiatri og utilregnelighet.

– Vi ønsker å være et museum som kommer med innspill til samfunnsdebatten, sa direktør og konservator Johan Sigfred Helberg ved Norsk rettsmuseum under åpningen av utstillingen på tirsdag.

Pasientenes historier

Utstillingen er et samarbeidsprosjekt med Museene i Sør-Trøndelag, NTNU og Brøset kompetansesenter gjennom forskningsprosjektet «The Mental Mashine», ledet av Thomassen. I sitt arbeid har Thomassen dykket dypt i arkivmateriale fra blant annet Kriminalasylet, som var en oppbevaringsanstalt for angivelig farlige sinnslidende fra hele landet og som eksisterte mellom 1895 til 1961, og Reitgjerdet, et psykiatrisk sykehus i Trondheim som ble åpnet i 1923 og lagt ned i 1987. I dag befinner Norsk rettsmuseum seg i Kriminalasylets gamle lokaler på Kalvskinnet.

– Med utstillingen ønsker vi å gi et balansert bilde av hvordan disse institusjonene fungerte. Vi får glimt inn i ulike sider ved sikkerhetspsykiatrien, gjennom samfunnets perspektiv, psykiatrien og medisinen sitt perspektiv og gjennom pasientenes perspektiv. Vi får blant annet høre hvordan pasientene opplevde å være på institusjonene og hvordan deres foresatte opplevde det, sier Thomassen.

Unike arkiver

– Dette er ikke historien om Kriminalasylet og Reitgjerdet, men om omsorg i psykiatrien, legger professoren til. Han mener det er relativt lite folkeopplysning om psykiatri i rettsvesenet. Han håper utstillingen vil bidra til å nyanse forståelsen, refleksjon og debatt. Det historiske materialet som er samlet og som nå presenteres i utstillingen skal også skape grunnlag for feltet i framtida.

– Norge er det eneste landet hvor alle arkiver er tatt vare på etter at institusjoner innen kriminalomsorgen har blitt lagt ned, vi har komplette arkiver, sier Thomassen. Han håper utstillingen kan vekke internasjonal oppsikt.

På vegne av Justisdepartementet var avdelingsdirektør Andreas Skulberg til stede under utstillingsåpningen for å gratulere museet med en særdeles viktig utstilling. Skulberg la vekt på at Norges rettspsykiatriske historie ikke måtte gå i glemmeboka.

– Jeg håper kriminalomsorgen vil bruke dette som en mulighet for refleksjon og nytenkning, sa Skulberg da han åpnet utstillingen.

KJERSTI HAVDAL 473 00 553
kjersti.havdal@adresseavisen.no